

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Esther Gerritsen
Titel	De dag en de nacht en de dag na de dood
Jaar	2004
Uitvoering	Toneelschuur Haarlem / Alexandra Koch

Copyright (C) 2004 by Esther Gerritsen

De dag, en de nacht, en de dag, na de dood.

Esther Gerritsen

30 november 2004

1 (De dood.)

BROER Ik red de wereld. Dat is mijn vak. Ik red de wereld. Dat doe ik niet met één grote heldendaad die ons voor de definitieve ondergang behoedt. Er is geen Apocalyps aanstaande die ik met bovenmenselijke kracht zal voorkomen. Ik ben ook Gods zoon niet die met één grote offerdaad onze zielen zal redden. Toch behoed ik, en alleen ik, de wereld voor zijn ondergang. Dat doe ik met relatief kleine reddingswerkzaamheden. Ik persoonlijk zorg voor al die keren dat het net goed gaat. Ik zorg voor die keren dat de doktoren tegen iemand zeggen: “U heeft geluk gehad, u had wel dood kunnen zijn.” Ik ben die jongen die een kleuter opvangt die van vier hoog naar beneden valt. Ik ben het bewijs dat zelfs zoiets goed kan aflopen. Ik zorg ervoor dat je de trein mist die even later een ongeluk krijgt. Zonder mij liep elke risicovolle situatie gegarandeerd verkeerd af. Het fatalisme dat de mensheid dan zou bevangen zou de wereld uiteindelijk ten onder doen gaan. Mijn reddingswerkzaamheden zorgen voor het evenwicht in de wereld tussen gezond realisme en broodnodig optimisme. Ik zorg ervoor dat je ineens wel een parkeerplaats vindt op een zomerdag in Scheveningen. Zoiets klinkt arbitrair. Maar het houdt de hoop levend. Hoop op het onmogelijke. Zonder onverwachtse parkeerplaatsen hebben de pessimisten altijd gelijk. Zonder ‘hebben wij even mooi geluk gehad’ was het slechte veel te goed geregeld. Was het slechte waterdicht geweest. Zonder het geluk - waar ik voor zorg - had elk ongeluk, elke ziekte een dodelijke afloop. Werd een brand nooit bij toeval op tijd ontdekt. Ik zorg voor die dingen. Ik houd de hoop levend. Dat doe ik onbaatzuchtig. Ik mag deze gave niet voor mijzelf of mijn familie gebruiken. Eén keer... één keer!.... voor eigen belang het geluk een handje helpen, en ik ben voor altijd van mijn gave verlost. Dan kan ik niemand meer redden, niets meer voorkomen. Dan

krijgen de zwartkijkers gelijk en in afzienbare tijd gaat de wereld ten onder aan droefenis. De wereld die ik nu red. Keer op keer.

Ik mag mijzelf een gelukkig mens prijzen. Ik heb een mooie taak. Ik mag daar trots op zijn. Dat mag ik. Mag ik best. Maar daar gaat het nu niet om. Dat snap ik. Soms zijn er belangrijkere dingen aan de hand, dan de wereld redden. Lijkt het. Is zo. Zou... zo moeten zijn...

Ik was liever meubelmaker geworden. Kasten... maken. Dressoirs, tv-meubels, bureau's, keukentafels, bijzettafels, tuinbankjes. Als ik meubelmaker was geworden... dan was het niet zo erg dat er soms belangrijkere dingen aan de hand waren, dan meubels maken, dan een kast op tijd afleveren. Had ik niet erg gevonden. Als die kast niet op tijd ...

ZOON Het is nog steeds nacht. Ik zit in de woonkamer samen met mijn oom Rudolf, de broer van mijn moeder. Hij praat. Aan een stuk door. Iets over dat hij meubelmaker had willen worden. We zitten in de woonkamer. Als poortwachters. Poortwachters ter bescherming van het tafereel boven. Waar mijn vader aan het bed van mijn moeder waakt. Er is al een dokter geweest. Die hebben wij binnengelaten en de weg naar boven gewezen. Toen hij ons huis weer verliet zei hij dat hij deze nacht nog wel een telefoontje verwachtte. Waarmee hij bedoelde dat hij verwacht dat ze vannacht nog zal sterven. Ik probeer daar niet op te wachten. Ik doe mijn best om naar het verhaal van mijn oom te luisteren. Ik wil dat mijn moeder onverwachts sterft. Ik weiger me voor te bereiden. Ik wil niet dat het mogelijk is om je op zoiets voor te bereiden. Ik luister naar het verhaal van mijn oom die liever meubelmaker was geworden en ik wacht nergens op. Als de garde van het Engelse koningshuis houd ik de wacht, emotioneel. Ik ben op mijn hoede - dat is mijn taak - maar ik verwacht niets.

BROER (*Zijn beeper flitst. Hij laat hem zien*) Kijk. Mooi hè? Het is zoiets als een ouderwetse beeper, die artsen vroeger hadden. Zo moet je het je ongeveer voorstellen.

ZOON Is het belangrijk?

BROER Eigenlijk een onmogelijke vraag hè? Is het belangrijk? In dit vak.

ZOON Ja?

BROER Ik word weggeroepen. Zo heet dat. Ik zou daar aan gewend moeten zijn. Dat ik soms word weggeroepen. Dat is het grappige van een roeping hebben in het leven. Dat je steeds wordt weggeroepen.

ZOON Ja, dat is het grappige ervan.

BROER Grappig, als in typisch dus.

ZOON Rudolf, mijn oom, staat in de kamer in zijn werkkleding. Zijn glimmende cape. Laarzen tot op zijn knieën. Zijn masker op. En de grote R van Rudolf op zijn borst. Rudolf Redt. En terwijl hij daar staat in dat veel te glimmende pak voor mijn moeders lievelingsstoel – een erfstuk met bloemen, waar we allemaal een hekel aan hebben – terwijl hij daar pontificaal in onze kamer staat met zijn zwarte lakleren laarzen op ons parket, vind ik het ineens iets heel absurds hebben, die superheld, in onze kamer. Mijn hele leven niet beter geweten maar ineens komt het me belachelijk voor. En ik denk: Hij zou het op z'n minst stiekem kunnen doen. Hij zou op z'n minst kunnen begrijpen dat zoiets niet normaal is, of niet normaal hoort te zijn, om in zo'n outfit in de huiskamer te verschijnen. Hij zou op z'n minst een eigen uitvalsbasis kunnen kiezen. Een geheime loods op een industrieterrein. Een verlaten telefooncel. Maar niet onze huiskamer. Niet naast de bloemetjesstoel van mijn moeder.

BROER Mijn familie begrijpt dat. Dat ik soms onverwachts weg moet.

ZOON Rudolf redt de wereld. Of wij dat nou leuk vinden of niet.

BROER Dat ik via haar raam moet - boven - dat is iets praktisch. Ja, zo hebben we allemaal onze handicap. Ik heb een hoog punt nodig. Ik kan niet opstijgen vanaf de grond. Via haar slaapkamer is nu eenmaal de beste mogelijkheid. Heeft het grootste raam en een brede vensterbank. Ideaal om je af te

zetten. Dat ziet dan niemand hè? Dat je ook zo je beperkingen hebt. Dat je voor elke vlucht eerst een paar trappen op moet lopen. Van die dingen die alleen je familie van je weet.

ZOON Je kunt vandaag niet langs ma.

BROER Nee. Natuurlijk niet.

ZOON Je kunt misschien via het zolderraam.

BROER Het zolderraam. Natuurlijk. Het zolderraam.

BROER Het kantelkiepraam in de zolderkoekoek. Ik kan me er maar net doorheen wurmen. Ik scheur bijna mijn cape. Ik kan me nauwelijks afzetten. Ik val meer dan dat ik vlieg. Waardoor de vlucht ineens iets stiekems krijgt. Alsof ik er tussenuit knijp.

ZOON Ik ben de poortwachter. Ik laat dokters binnen en wijs ze de weg. Ik dirigeer de superheld uit onze familie naar het zolderraam. Ik bewaak de trap naar mijn moeder toe. En ik wacht nergens op. Toch is mijn taak van levensbelang. Ik zorg dat alles zijn gang kan gaan. Dat niemand de verkeerde kant oploopt. Dat er niemand binnenkomt die hier niet hoort. Dat niemand het pand verlaat zonder langs mij te moeten.

BROER Rakelings scheer ik langs de grond. Ik maak net op tijd vaart. Langs haar slaapkamerraam schiet ik de hoogte in. Ik vlieg. De wind tilt me op. Ik ben groter dan de wereld. Het meisje waar ik ooit mijn speelgoed mee deelde gaat dood en ik vlieg. Mijn cape wappert. Triomfantelijk. Ik zou willen dat die cape minder triomfantelijk wapperde, maar het is onmogelijk om te vliegen zonder mijn cape triomfantelijk te laten wapperen.

ZOON Lawaai boven. Mijn vader. Rent de trap af.

MAN Je moet komen.

ZOON Zegt hij.

MAN Nú.

ZOON Wat is er?

MAN Komen! Nú.

BROER In het raam van een brandend appartement op zevenhoog staat een wanhopige moeder met een zuigeling in haar armen. De mensen op straat kijken hulpeloos omhoog. Hun gezichten lichten op als ze mij in de lucht zien. Alles komt goed. Rudolf Redt. Ik ben een superheld. Dat zijn slechts de feiten. “Brandend. Zevenhoog. Wanhopig. Zuigeling. Superheld.” Dat is niet eens het mooie verhaal. Het mooie verhaal is hoe de ogen van de mensen glanzen van dankbaarheid en ontroering, de nonchalance waarmee ik mijn kracht tentoonspreid en het vertrouwen dat in de lucht hangt, het vertrouwen dat alles goed zal komen.

ZOON ‘Wat is er?’ was misschien ook een rare vraag. In zo’n nacht. Wat is er?

MAN Het is net gebeurd.

ZOON Als ik de kamer binnenkom zie ik meteen dat ze weg is. Dat is niet zo heel moeilijk om te zien. Ik vraag me meteen af waar ze naar toe is. Ik bedoel, niet als naar een hemel of zo, maar of ze soms even naar beneden is, of op de gang, of naar buiten. Heel stom, maar ik kan het niet laten om naar het open raam te kijken. Alsof ze daar doorheen is geglipt. Zo langs ons heen. Zonder dat we het doorhadden.

MAN Het is net gebeurd.

ZOON Ja, dat zei je.

MAN Ik heb je meteen gehaald.

ZOON Ik weet hoe laat het is. Letterlijk. Ik kijk op de klok waar ik niet op had willen kijken. Ik wil haar sterven niet op een tijdstip vastgelegd zien. Maar toch weet ik het al en ik denk: tijdstip van overlijden - en probeer dat tijdstip te vergeten. Mijn vader -

MAN Haar mond moet dicht.

ZOON Mijn vader -

MAN Dat moet meteen.

ZOON Hij sluit haar mond. Waardoor het lijkt alsof er niets uit is ontsnapt. Haar hoofd - dat net nog naar het open raam was gekeerd - legt hij recht. Alsof er niets is gebeurd. De zon valt in de kamer. Maar dat ziet ze niet. Ze ziet niet hoe het licht wordt. Ze voelt niet hoe de zon de kamer verwarmt. Ze merkt de wolken niet op, die voor die zon trekken. Ze voelt niet hoe die wolken de warmte weer verdrijven. Ze hoort de regen niet. Ze ziet de regen niet. Geen regen. Geen wind. Geen lucht. Geen licht. Geen pijn. Geen zon. Geen donker. Ik niet. Ze ziet mij niet. Hem niet. Mijn vader niet. Die naar het prikbord loopt, het nummer van de dokter eraf haalt en klaarlegt naast de telefoon. Alsof hij haar nog af moet melden. Alsof ze officieel uitgeschreven moet. Ik denk aan Rudolf. En hoe we straks nog samen poortwachters waren en hoe hij mij alleen met deze taak liet.

BROER Als ik de moeder en het kind veilig op de grond neerzet worden ze door hun familie huilend in de armen gesloten. De mensen erom heen kijken mij met vochtige ogen aan. Ze drukken me de hand. Ze zijn blij dat ik besta. Ach. Het is een baan. Ik glimlach. Niet te uitbundig. Een serieuze glimlach. Ze vermoeden dat ook ik onder de indruk ben. Ze weten niet dat het mijn beroepsplach is. Op deze belangrijke dag in hun bestaan.

ZOON Heb je Rudolf al gebeld?

MAN Nee.

ZOON Moet je Rudolf niet bellen?

MAN Ja.

ZOON Je moet Rudolf bellen.

BROER Ik vlieg. Mijn cape wappert. Mijn armen gestrekt. De telefoon gaat. Privé-nummer belt. Zegt de display. Privé-nummer belt. Daar houdt mijn zus niet van. Als je haar nummer ziet wanneer ze belt. Heeft ze me gevraagd. Hoe je dat uit kon zetten. Nummer meezenden uit. Heb ik voor haar uitgezet. Ik heb een goed toestel. Zodat ik altijd bereikbaar ben. Voor dit soort momenten. Ook hoog. Is vaak lastig. Met veel abonnementen. Als je hoog zit.

ZOON En?

MAN Hij komt.

ZOON Schrok ie?

MAN Ik kon 'm slecht verstaan.

ZOON Zat ie hoog?

MAN Hij was onderweg.

BROER Het gaat niet om het moment. Toch? Was je erbij? Toen ze stierf. Was je erbij? Bijna. Ik was er bijna bij.

De laatste zucht. De laatste blikken. De laatste woorden. Doet het ertoe? Een heel leven. Godverdomme een heel leven. Reduceren tot dat moment. Als teken van. Als symbool. Of het 'goed' zat.

Ik heb haar ooit op de gang gezet. Toen ze haar andijvie niet opat. Als oudere broer. Gewoon op de gang gezet. Gewoon gezegd: 'Je eet het daar maar op! We willen je niet terug zien voor je bord leeg is!' Dat zegt toch ook iets? Niet? Dat je dat hebt gedeeld? Dat is toch iets? Is toch ook iets? Toch?

ZOON Ik zit naast mijn vader. En ik weet best wat ik tegen mijn vader moet zeggen. Maar wat zeg je tegen een man wiens vrouw net is gestorven? Soms wil ik tegen hem zeggen dat die vrouw mijn moeder is. Ik ben bang dat hij dat is vergeten. Soms vergeet ik het ook. Als hij naar haar kijkt zie ik hen. De man en zijn dode vrouw. En ik die de wacht houd. Als buitenstaander. Als ingehuurde kracht. Onmisbaar maar niet betrokken. Het zou ongepast zijn om me hierin te mengen. Aanmatigend. Om dan ineens de droevige zoon uit te gaan hangen.

BROER Ik vlieg de straat in. Voor het eerst sinds ze dood is. Ik zie haar huis in de verte. Ik vraag me af of het niet gepaster is om te gaan lopen. Maar ik ben in werkkleding en als de mensen me zo zien denken ze dat er iets aan de hand is. Iets ergs. Iets anders ergs. Iets dat ik voorkomen kan. Werkgerelateerd. Ik val. Ik vergeet dat ik vlieg en ik val. Ik tuimel. Ik kom neer op de hoek van haar straat. En vanaf daar kan ik niet meer opstijgen. Ik heb een hoog punt nodig.

2 *(De dag na de dood.)*

MAN Ben je nou voor om gekomen?

BROER Ja.

MAN Zo meteen zien de buren je.

BROER Sorry. Vergissing.

MAN Ben je niet nat geworden?

BROER Ik zat boven de wolken.

MAN Ach natuurlijk.

BROER Koud wel.

MAN Koud?

BROER Zo hoog.

MAN Ja. Dat zal wel ja. Daar sta je nooit bij stil hè. Dat je zo hoog zit.

BROER Voor hetzelfde geld is het juist beter weer, boven de wolken.

MAN Ja dat kan hè?

BROER Je kan in de stralende zon vliegen en je daalt neer in de meest mistige grijze dag denkbaar.

MAN Of precies andersom.

BROER Kan ook ja. Dat het boven de wolken koud is en daaronder de zon schijnt.

MAN Zoals nu.

BROER Precies.

MAN Of precies hetzelfde. Kan natuurlijk ook.

BROER Ja, dat kan ook ja.

MAN Ja. Natuurlijk.

BROER Maar meestal is het boven kouder.

MAN Ja hè?

BROER Ja.

ZOON Warmte stijgt toch op?

MAN Binnen. Buiten niet.

BROER Nou ja, het stijgt wel op, buiten, maar je hebt geen plafond hè?

MAN Het blijft niet hangen.

BROER Precies.

ZOON Wil je naar boven?

BROER Is de dokter nog boven?

ZOON Het is net gebeurd.

MAN Ik moet nog bellen.

BROER Ah.

MAN Zal ik koffie of zal ik thee of iets anders?

BROER Koffie is goed.

MAN Jij ook?

BROER Moet ik helpen? Kopjes?

MAN Kopjes. Ja.

BROER Keukenkast?

MAN Onderin.

ZOON Wil je naar boven?

BROER Ken je die? Lois Lane zegt tegen Superman: “Superman, will you marry me?” En Superman zegt: “Not now honey, I first have to save the world.”

MAN Ja die ken ik ja.

ZOON Wil je naar boven?

BROER Ja. Natuurlijk. Graag.

ZOON Fijn.

BROER Ja.

BROER Natuurlijk. Tuurlijk.

Eigenlijk te intiem hè? Je zus in bed zien liggen. Als volwassen vrouw. Dat je over haar haar kan aaien zonder dat ze kan protesteren. Terwijl ze zoiets misschien wel vervelend vindt. ... Of juist handig natuurlijk. Dat je zo rustig kan kijken. Ongegeneerd haar gezicht kan bestuderen. Haar mond. Haar neus. De gesloten ogen. Het hoge voorhoofd, waar mijn handpalm heel mooi op past. Ik kijk naar haar.

Ik weet dat de mensen straks zullen zeggen dat ze dit niet meer is. Maar ik kan alleen maar denken: ik zie haar toch? Ik zie haar gezicht. Haar trekken. Ik zie haar neus die op die van mij lijkt. Ik zie haar jukbeenderen die toch echt haar jukbeenderen zijn.

Ik vraag me af of we haar niet kunnen houden. Om naar te kijken. Om naar haar te kunnen wijzen en te zeggen: 'Kijk, dat is mijn zus.'

ZOON Pa?

MAN Wat?

ZOON Gaat het?

MAN Hè?

ZOON Gaat het?

MAN Ik zat zo te denken ...

(...)

ZOON Wat?

MAN Misschien moet ze naar de bijkeuken.

ZOON Hè?

MAN Handiger.

ZOON Handiger?

MAN Of in de achterkamer?

ZOON Hoezo?

MAN Als we de tuinset in de schuur zetten, en de eettafel naar de bijkeuken.

ZOON Hoezo?!

MAN Als die mensen komen -

ZOON Welke mensen?

MAN Dat gedoe met die trap.

ZOON Welk gedoe?!

MAN Mensen willen komen hè. Dat hou je niet tegen.

ZOON Zegt wie?

MAN Dat hou je niet tegen.

ZOON En dus?

MAN Ik zeg alleen....

(...)

ZOON Wat?

MAN Dat gedoe. met al die mensen. ... op die trap.

ZOON Welja, leg haar meteen in de biljartkelder. Lekker ruim!

MAN De biljartkelder?

ZOON Sorry. Stomme grap.

MAN Dat zouden we niet eens redden. Met die hoek.

ZOON ... Dat meen je toch niet hè?

MAN Mensen willen komen. Dat hou je niet tegen.

ZOON Moet dit? Nu? Allemaal.

MAN Ja jongen. Moet allemaal geregeld worden.

ZOON Ze ligt daar toch goed?

MAN Vind je?

ZOON Ja.

MAN Mooi. Mooi bij. Zeggen ze dan. Ze ligt er mooi 'bij'. Hoezo 'bij' eigenlijk? Waarbij dan?

ZOON Niemand zegt hier 'bij'.

MAN Nee.

ZOON Nee.

MAN Je moeder! Die kon dat!

ZOON Die kon wat?

MAN Al was het de vrouw van de man van de achternacht van de buurjongen! Stond ze vooraan!

Kwam altijd even de dode bekijken.

ZOON Jezus.

MAN En niet snel er aan voorbij schuifelen hoor! Niks ervan. Stond er met een grote vertederde glimlach naar te kijken. Uitgeteerde ellende, en zij kon met droge ogen aan de nabestaanden zeggen:

hij ligt er mooi bij.

ZOON Ja pa.

MAN Godverdomme zeg, wat een talent. Je zou denken dat ze het zelf geloofde.

ZOON Pa!

MAN Voelde zich niks te goed om te zeggen: net alsof ie slaapt. Net alsof ie slaapt! Ja hoor!

ZOON Ja godverdomme, ik snap het!

MAN Wat?

ZOON ... dat dit.... jouw manier is om – ... laat maar.

MAN Dat zeg ik toch. Je moeder was daar beter in.

ZOON Ja. Veel beter.

MAN Ik moet de dokter bellen.

ZOON Waarom eigenlijk?

MAN Ik heb 'm nog niet gebeld.

ZOON Is dat soms uit beleefdheid?

MAN Wat?

ZOON Omdat die man dat verwacht? Hebben wij iets beloofd? Is dat verplicht?

MAN Ik ga even bellen. Ja?

ZOON Dat hij ons anders gaat bellen: 'Hallo, hadden wij niet iets afgesproken? Word ik nog gebeld of hoe zit dat?'

MAN Dus ik hoor je niet.

ZOON ‘Ja, ik denk ik bel zelf maar ‘s!’

MAN Ik ben even bellen. Ja?

ZOON Maar nee! Pa belt al!

MAN Dus ik hoor je niet.

ZOON ‘Goedemorgen u spreekt met mijnheer van Dale. Ik bel even om door te geven dat mevrouw van Dale heden ochtend – ‘ Alsof hij naar school belt, om door te geven ‘dat zijn zoon helaas vandaag niet op school zal komen daar hij een oorontsteking heeft!’ Hij belt om zijn vrouw af te melden, uit te schrijven. Zonder te overleggen. Zonder te vragen of ik het eens ben met die uitschrijving. En ook de telefoonlijn trekt zich niets aan van de poortwachter. Alle informatie glipt dit huis uit door kabels en netwerken die ik niet kan bewaken. Alsof deze poortwachter voor spek en bonen meedoet. Alsof mij niets anders rest dan de verwarde zoon uit te hangen.

“Bevangen door zijn kinderlijk verdriet, trekt hij zich terug in onbenaderbare stugheid. Zijn heil zoekend in nukkig gedrag! Niet wetend waar hij met zijn lichaam naar toe moet. Een houding zo eigen aan jongens van zijn leeftijd!”

BROER Moet ik de dokter binnenlaten?

ZOON Loopt langs me heen alsof ik er niet ben. Hup naar boven.

MAN Hij weet de weg.

ZOON Sterven kon ze zelf wel. Maar een dokter moet vaststellen dat het is gelukt. En het tijdstip van overlijden wordt door hem hardop uitgesproken en voor eeuwig vastgelegd. Mocht het tijdstip per ongeluk uit mijn geheugen zijn geglipt -

MAN Tijdstip van -

ZOON Dan zijn daar mensen die je daaraan herinneren.

MAN Tijdstip -

ZOON Moet de dokter koffie?

MAN Hebben we nog genoeg in huis?

BROER Komen er mensen?

ZOON Mijn vader neemt de telefoon op schoot. Kijkt mij daar niet eens bij aan. Als schamele toegift mag ik de dokter uitgeleide doen. En als ik de deur open voel ik het al. De tocht. Mijn vader belt de wereld. Nu de dokter binnen is geweest zijn de sluisen open. Als er één schaap over de dam is -

MAN De buurvrouw! Godverdomme de buurvrouw. Zouden we haast de buurvrouw vergeten.

ZOON Natuurlijk de buurvrouw!

MAN Haar vriendinnen van boetseren.

ZOON Melissa en Tine, zeker!

MAN Haar tante uit Breda.

BROER God ja tante Nans.

MAN De ouwe overbuurman uit Kerkwijk.

BROER Niet vergeten.

ZOON Vergeten we niet.

MAN De oppaskinderen.

BROER Collega's.

ZOON Vanzelf. Collega's.

MAN Vanzelf.

ZOON Ik laat ze binnen en wijs ze de weg. De buurvrouwen, de oppaskinderen, vrienden en collegae en de hond van de burens! Alles stommelt onze trappen op. Niet om haar te bezoeken maar om naar haar te kijken. Eerst was ik nog de poortwachter van een heilig tafereel. Nu voel ik me een kaartjesverkoper op de kermis. Alsof je voor een gulden de slangenvrouw mag zien. De ouwe overbuurman komt binnen. Hij loopt geroutineerd de trap op. Alsof ie geen kaartje hoeft te kopen maar een abonnement heeft. Als ie terugkomt zegt ie: "Ik haal haar d'r niet uit." Alsof het een raadsel is. Wie is de dode?

En pas 's avonds, als de avond op een avond lijkt, terwijl de nacht niet op nacht leek, de ochtend niet op ochtend en de middag niet op middag, pas 's avonds, als iedereen weer weg is en de avond weer gewoon avond dreigt te worden, pas dan besef ik –

GODVERDOMME !

MAN en BROER Wat?

ZOON De goudvissen. Ik ben de goudvissen vergeten te voeren.

BROER Jezus. Ik schrik.

ZOON Die krijgen altijd donderdagavond. Helemaal vergeten.

BROER Ik denk: iets ergs.

ZOON Omdat ik niet geslapen heb. Lijkt het nog gisteren. Maar het is alweer een dag verder.

MAN Voor de vis.

BROER Merkt zo'n beest dat dan?

(Zoon gaat zijn vissen voeren.)

ZOON Ja hè, jongens? Dag kleine vis. Dag kleine rakker.

MAN Stomme vissen.

ZOON Niks ervan hè.

MAN Stomme beesten.

ZOON Niks geen stomme beesten. Niet naar luisteren hoor.

BROER Jij hebt daar niets mee hè? Met vissen?

MAN Je hebt je masker nog op. Weet je dat?

BROER Vind je niet zielig? In zo'n kleine kom?

MAN Zielig?

BROER Dat ze zich vervelen.

MAN De halve mensheid verveelt zich te pletter. Heb je daar ook medelijden mee?

BROER Ja. Heb ik.

MAN Hadden ze daar maar een superheld voor. Iemand die de verveling tegengaat.

ZOON Verveel je je?

MAN Ik heb niets tegen vissen. Wie kan er iets tegen vissen hebben? Dat is het 'm juist.

ZOON Mama vond ze leuk.

MAN Ja. Maar ja.

ZOON Ja.

MAN En zet alsjeblieft dat masker af.

BROER Sorry.

MAN Dinsdag is waarschijnlijk het handigst. Voor de begrafenis.

ZOON Op haar verjaardag?

MAN Ja.

ZOON Op haar verjaardag?

MAN Vind jij?

BROER Ja dat kan natuurlijk.

MAN Maar?

BROER Misschien wel mooi.

MAN Mooi?

BROER Of niet mooi natuurlijk, maar wel duidelijk.

ZOON Wat is dan duidelijk?

BROER Dat het ook erg is. Zo erg als het is. Dat het dat ook is.

ZOON Ik snap het niet.

BROER Wat jullie willen. Moet je doen.

ZOON En jij?

BROER Ik wil dat jullie precies doen wat jullie willen.

MAN Dinsdag is het handigst.

ZOON Handig?

MAN Ik ga naar bed.

ZOON Ga je slapen?

MAN Wat anders?

ZOON Kun je dat?

MAN Ben jij niet moe?

ZOON Jij?

MAN (*Tegen broer:*) Jij blijft hier vannacht?

BROER Wil je dat?

MAN Is een vraag.

BROER Ja dat is een vraag.

MAN Nee dat vroeg ik jou.

BROER Ik wil wel hier blijven -

MAN Doe je dat toch.

BROER - als je dat liever hebt.

MAN Wat je wil. Het maakt ons niets uit.

ZOON Nee, het maakt ons niets uit.

BROER Als het jullie niets uitmaakt –

MAN Gezellig.

BROER Gezellig is anders, natuurlijk –

ZOON Oh? Hoezo?

BROER Gewoon, dat ‘gezellig’ niet het woord is, voor nu.

ZOON Nee. Wij vinden het ook niet gezellig.

MAN Hou nou maar op, ja. We snappen je.

ZOON Ik doe niks!

BROER Misschien kan ik jullie beter alleen laten vannacht –

MAN en ZOON Nee!

ZOON Blijf maar gerust. Echt.

MAN Wij vinden het fijn als je vannacht hier blijft.

BROER Nou dan doe ik dat toch. Als jullie dat graag willen.

3 *(De nacht, na de dag, na de dood.)*

BROER Ik kleed me niet om. Ik heb een gave. Ik kan ongelofelijke dingen. Als ik in functie ben.

Als ik meubelmaker was geworden had ik meubels kunnen maken. Dressoirs, tv-meubels, bureau's, keukentafels, bijzettafels, tuinbankjes. En soms, had ik dan van verdriet, niet meer kunnen werken. Maar dat zou iedereen hebben begrepen. En dan zeiden ze: "Die meubels, die zijn nu niet belangrijk. Die meubels doen er niet toe." Dat had ik niet erg gevonden. Als meubelmaker. Als ik een tijdje, wegens omstandigheden geen tv-meubels, bureau's, geen bijzettafels -

ZOON Ik kleed me niet om. Het blijft één dag. Ook al begint er een nacht. De nacht die gisternacht niet bestond omdat we niet sliepen. Waardoor het leek alsof de dag waarop ze stierf een extra lange dag was. Als ik nu wakker blijf, zitten we nog steeds op die dag. Zolang ik wakker blijf kan ze nooit gisteren zijn gestorven.

MAN Is belangrijk. Goeie nachtrust.

BROER Ik klim uit het zolderraam en ik cirkel rondjes langs haar slaapkamer. In het donker is alleen de lichtgevende bies van mijn cape te zien. Als kleine flitsjes in de nacht. Gemakkelijk te verwarren met het knipperende licht van vliegtuigen. Of ruimtesondes. Ik cirkel langs haar raam en dat heeft... nut. Want dat is ... mooi. Dat is belangrijk, mooie dingen. Mooie aflopen. Is mijn vak ook, natuurlijk.

MAN Het is echt ongelooflijk mooi weer. Echt heel mooi. Hoef je toch niet te ontkennen? Niet alles is aan twijfel onderhevig. Nachtrust is toch ook belangrijk? Als je maar moe genoeg bent. Dan slaap je wel. Je hebt gewoon van dat weer, daar kun je nou eenmaal niks over te zaniken hebben. Ik heb nog nooit moeite met slapen gehad. En dan zo wakker worden. Godverdomme pas half vijf en het is al mooi weer. Mist over de weilanden. Verdampst voor je ogen. Verjaagd door de eerste zonnestrallen.

Dauwdruppels. Alles. En dat al om half vijf. Echt verschrikkelijk mooi weer. Kan gewoon niet anders zeggen. Gewoon een hele mooie ochtend. Heeft weinig zin om dat te gaan lopen ontkennen. En waarom zou je? Hè? Waarom zou je? Waarom zou je? Hè?

BROER Mijn biesje doet helemaal niets meer als het licht wordt. Dat licht alleen op in het donker. De burens staan op. Het wordt licht. En ik moet via dat kloterige zolderraam weer naar binnen zien te geraken.

4 (De dag, na de dag, en de nacht, na de dood.)

(Glasgerinkel.)

BROER Aaaaah!

(Broer op.)

BROER Wie heeft er godverdomme het zolderraam dicht gedaan?

ZOON Oeps.

MAN Sukkel.

BROER Au. Kut.

ZOON Ernstig?

BROER Au.

MAN Doet het pijn?

BROER Het spijt me, ik kan er niet bij zijn. Bij de begrafenis.

MAN Zijn toch maar schrammen?

BROER Dinsdag toch?

MAN Dinsdag kan.

ZOON Hoezo niet bij zijn?

BROER Werk. Oproep.

ZOON Weet je zoiets van te voren?

BROER Soms ja.

MAN Kleuter uit het raam? Brandende flat? Bejaarde vrouw te water?

ZOON Doet het ertoe?

BROER Sorry.

ZOON Het hoeft niet op dinsdag.

BROER Sowieso. Kan ik niet.

MAN Hoezo? Krijgen we een natuurramp? Deze week?

BROER Het is niet zulk soort werk.

MAN Wat dan?

ZOON Maakt het iets uit?

BROER Het is wel vanwege werk natuurlijk. Dat ik niet kan.

MAN Wat dan?

ZOON Rudolf, het geeft niks dat je niet kan. Punt.

BROER Er is niet persé een reddingsactie noodzakelijk. Geen concrete.

ZOON Je bent toch opgeroepen?

BROER Heb ik dat zo gezegd?

ZOON Niet?

BROER Het is wel vanwege werk natuurlijk. Dat ik vanwege het werk dat ik doe, niet kan.

MAN Hoef je niet te werken?

BROER Ik kan niet tegen begrafenissen.

ZOON Sorry?

BROER Het spijt me. Ik kan daar niet tegen. Maar fijn dat we het daar verder niet over hoeven te hebben. Ga door.

ZOON ... Dinsdag?

MAN Dinsdag is best.

ZOON Op haar verjaardag.

MAN Woensdag kan ook.

ZOON Wil je het niet op dinsdag?

MAN Dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag. Maakt niet uit. Of wel, Rudolf? Rudolf kan tóch niet.

BROER Serieus. Zonder dollen. Effe serieus. Ik kan niet tegen dingen die slecht aflopen. Dat is niet goed voor mij.

MAN Klootzak.

BROER Beroepshalve.

MAN Vuile klootzak.

BROER Ik neem dat niet persoonlijk.

MAN Waarom niet?

BROER Ik begrijp dat je kwaad bent.

MAN Omdat het terecht is?

BROER Omdat het kan. Ik kan daar best inkomen als je kwaad bent. Ik vind niets raar. Ik vind helemaal niets raar.

ZOON Ik wel.

BROER Ja. Dat kan natuurlijk.

ZOON Mama ook. Die vond sommige dingen ook wel raar. Rudolf Redt. Best wel. Kon ze dat raar vinden.

BROER Ja! Maar ze vond het ook raar als ik mijn schoenen niet had gepoetst. Ze vond het raar als je de afwas een dag liet staan en ze vond het raar als je elke maand naar de kapper ging. Dus dat zegt niet zoveel. Hè?

MAN Als zij het toch net zo goed kan knippen. Waarom zou je dan naar de kapper gaan?

ZOON Waarom?! Omdat ik tien jaar lang voor lul heb gelopen omdat zij beweerde dat ze het net zo goed zelf kon knippen!

MAN Dat was toch ook prima!

ZOON Ja hoor! Ze durfde me gewoon niet naar de kapper te sturen omdat ze bang was dat hij zou vragen wie mij in godsnaam de vorige keer had geknipt!

MAN Ach lul toch niet, je durfde zelf niet. Kon je moeder geen flikker schelen wat de kapper zei.

ZOON Jezus, over wie heb jij het eigenlijk?!

(Er valt iets. Een harde knal)

MAN Zo! Daar viel iets!

ZOON Was dat op de slaapkamer? Was dat boven? Was dat - Was dat boven?

MAN Ach jong natuurlijk niet! Idioot!

ZOON Hoezo niet?

MAN Wat denk je nou?

ZOON Ik denk helemaal niks man!

MAN Dacht je dat -

ZOON Ik vraag gewoon iets!

BROER Ik denk dat het het krukje was, dat ik op de stoel had gezet. Om bij het zolderraam te kunnen.

Stond niet zo stevig. En het waait. Vandaar.

MAN Daarom had ik het raam ook dicht gedaan.

BROER Oh. Had jij het raam dicht gedaan.

MAN Wist ik veel dat je buiten was. Ik dacht dat je sliep.

BROER Zag je me niet? Buiten?

MAN Ik was even niet met je bezig.

BROER (*Tegen zoon:*) Ben je bang?

ZOON Hoezo?

BROER Zomaar. Kan toch?

MAN Bang voor de kapper. Dat was ie.

ZOON Ik was niet bang voor de kapper. Ma was bang voor de kapper.

BROER Je moeder was niet veel gewend. Die leefde in een hele kleine wereld.

ZOON Maar ze kon wel tegen begrafenissen.

BROER Ik moet mezelf beschermen. Slechte aflopen, dat is lastig. Door mijn werk. Dat ze gewoon boven ligt, omdat ze daar nu eenmaal ligt, is voor mij een goed idee. Dat is goed. En dat ik daarom voortaan door dat kloterige zolderraam moet, met gevaar voor eigen leven, dat doet mij dus helemaal niets! Dat moet dan maar! Dan gaan we maar via dat kloterige zolderraam! Alles voor haar! Alleen omdat ik niet door haar slaapkamerraam kan. Omdat zij daar ligt. Dat is goed. Ook al ligt ze daar niet. Ook al moeten jullie dingen met haar... lichaam. ... Ik red, snap je? Ik red. Ik ben geen meubelmaker.

ZOON Ik snap het niet.

BROER Dat komt nog wel.

MAN Ik snap het ook niet.

BROER ... omdat jullie niet zien wat ik zie, omdat jullie in een hele kleine wereld leven, omdat jullie nergens komen.

MAN Wij hoefden ook even nergens naartoe. Hadden hier genoeg te doen. Vannacht. Gisternacht.

Vorige week. Vorige maand. Vorig jaar. Hier in dit huis hebben wij ons zeker niet verveeld.

Spoedconsulten, nachtelijke doktersbezoeken. Hebben hier altijd veel loop gehad. Een hoop mensen

over de vloer. De zoete inval. Hebben het huis nooit hoeven verlaten om op zoek te gaan naar gevaar.

Avontuur klopte zo aan de deur. Dokter kwam hier achterom. Wat een luxe. Nooit zelf hoeven zoeken.

Niks geen fantasie nodig gehad. Nooit af hoeven vragen: 'Waar gaat zo'n ambulance toch naartoe?'

Nee. Als wij een ambulance zagen, stond ie midden voor ons huis. Wij hoefden zelf even helemaal

nergens naartoe. Al een tijdje. Hadden wij hier genoeg te doen.

BROER Dat bedoel ik niet. Natuurlijk. Buiten dat. Sowieso. Hiervoor. Voor dit alles.

MAN Natuurlijk. Ons leven buiten deze details om.

BROER Is toch zo! Jullie komen nergens. Je moeder ook, die kwam nergens. Haar idee van een wereldreis was een bezoek aan het drielandenpunt! Wist van niets, die vrouw! Totaal wereldvreemd.

MAN En jij?

BROER Weten jullie hoe het is, om kinderen in een raam van een brandende flat te zien schreeuwen?

MAN Waarvan je weet dat jij ze kunt redden?

BROER Weten jullie hoe het is om een bejaarde vrouw te zien worden weggesleurd in een kolkende moddermassa?

MAN Die jij vervolgens met veel vertoon van kracht en vernuft binnen enkele seconden op de veilige wal zet?

BROER Wist zij hoe het is om -

MAN Om?

BROER Wist zij hoe het was om -

MAN Wat?

BROER - om weggeroepen te worden als je nodig bent? Wist zij veel? Hè?

ZOON Ze wist hoe het was om dood te gaan.

BROER Dat was dan ook het enige. Dat ze wist.

MAN Ja. Inderdaad.

ZOON Oh?

MAN (*Vrolijk*) Ja! Hé! Ze had toch op z'n minst tot na haar verjaardag kunnen wachten. Of niet?

ZOON Hè?

MAN Ja! Wie had er hier z'n mond vol van zulk soort verhalen? Toen die ouwe Verhagen van hier achter er bij neerviel, de dag na zijn verjaardag - weet je nog? Kwam ze helemaal ontroerd thuis hoor, hoe mooi het was dat die man net had gewacht tot zijn tachtigste verjaardag zodat hij iedereen nog een keer had gezien. Dat iemand dat kracht geeft. Dat ze daar op wachten!

ZOON Ja, daar reageerde je toen nogal boerenlullig op.

MAN En daar ben ik blij om! Dat ik haar dat heb gezegd. Dat ik heb gezegd dat ze niet uit haar nek moest lullen. Dat die ouwe geen barst te zeggen had over wanneer hij de pijp uitging. En wie heeft er nou gelijk, hè?!

ZOON Typisch ma. Om jou dan alsnog gelijk te geven. Niet omdat je gelijk hebt maar om de lieve vrede te bewaren.

MAN De lieve vrede. Ja hoor. Ze is gestorven om de lieve vrede te bewaren. Heel nobel.

ZOON Ik vind het best. Dinsdag. Op haar verjaardag. Dus het zou leuk zijn als je kwam. Rudolf. Op haar verjaardag.

BROER Ik wil heus niet -

ZOON (*Zingt:*) Die Geburtstag ist geflogen,

mit die liebe Mutti her

Und die hat nie mehr geweint noch,

weil die Schmerzen war nicht mehr.

Und dan feiern wir das Fest ja,

und wir singen allen laut

das die Mutti mal geburt war

und noch immer van ons houdt

BROER Dat is geen Duits.

ZOON Na und?

MAN Waarom Duits?

BROER Is geen Duits.

ZOON Ik bak een cake. Dinsdag.

MAN Verjaart er hier iemand? Wordt er iemand ouder?

ZOON We vieren geen verjaardag. We vieren Geburtstag! Vor 42 Jahren war sie geboren! Herzlichen Glückwunschen zum Muttis Geburtstag! Een bijzondere vrouw!

BROER Ja, haha. Grap toch?

ZOON Pardon?

BROER Ze was veel, maar bijzonder - Ik bedoel - dat ze - bescheiden. Bescheiden vrouw. Aardig.

ZOON Een bijzondere vrouw.

BROER In die zin een hele bijzondere vrouw.

ZOON Wat ga je zeggen?

MAN Ging ik iets zeggen?

ZOON Nee. Wat gá je zeggen?

MAN Wanneer?

ZOON Dinsdag. Ga je iets zeggen. Op de begrafenis.

MAN Ik had alles voor je moeder over.

ZOON Had?

MAN Er was niets wat ik niet voor haar had willen doen.

ZOON Maar?

MAN Als iemand dood is kun je niets meer voor diegene doen.

ZOON Niet?

MAN Nee. Wat dacht je dan?

ZOON Weet ik veel.

MAN Geloof me nou maar.

ZOON Ik dacht gewoon –

MAN Wat?

ZOON Ik denk dat ze het fijn had gevonden als je iets zei. Dinsdag.

MAN Ja dat geloof ik graag.

ZOON Hè?

MAN Maar dat doet er niet meer toe. Wat zij fijn vond.

ZOON Niet?

MAN Je zorgt voor iemand. Totdat het niet meer kan. En dan houdt die zorg op.

ZOON Dat is het?

MAN Het enige dat ik belangrijk vond, was dat het goed met haar ging. Dat ze geen pijn had. Geen zorgen. Dat was het enige. En zonder haar – zonder – is dat er niet meer. Heel simpel.

ZOON Heel simpel.

MAN Kun je niets meer voor haar doen.

ZOON Dus nu is het lekker rustig. Zeg je.

MAN Jij moet beter luisteren.

ZOON Ook goed! Ik ben een en al oor. Zeg het maar.

MAN Snotjong.

ZOON Ja. Serieus. Zeg het 's pa. Vader! Hoe voel je je nu?

MAN Hè?

ZOON Nu je vrouw dood is. Weet je wel?

MAN ... wat denk je?

ZOON Ik weet het niet. Zeg het maar.

MAN (*Geëmotioneerd*) Als je...

ZOON Ja?

MAN ... als je vrouw - als je bloedeigen - als je - als jouw vrouw - de vrouw die - Ja? Ja? Snap je?

Als je vrouw - dan - dan - godverdomme ja? Natuurlijk! Ja! Als je -

BROER Rustig. Tuurlijk. Ik snap het. Natuurlijk.

MAN Als je - !

BROER Tuurlijk. Tuurlijk. We snappen het. ...

ZOON Wat snappen we dan?

BROER Je hoeft het niet uit te leggen. Het geeft niets.

ZOON Wat hoeft hij niet uit te leggen?

BROER Dat spreekt voor zich. (*Tegen zoon:*) Alsjeblieft? Ja?

ZOON Ik snap er anders helemaal niks van. Wat zegt ie nou? Hij zegt: "Als je - als je vrouw - als je bloedeigen - als je - als jouw vrouw - de vrouw die - als je vrouw - ..." Wat valt daar nou aan te snappen? Hij zegt toch helemaal niks? Je maakt je zinnen niet af pa. Zo snapt niemand het.

MAN Godver - wou jij beweren - durf jij soms te beweren dat -

ZOON Nou doe je het weer, je maakt je zinnen niet af. Ik snap er niks van.

BROER Kom op hé!

ZOON Ik vraag alleen of hij zijn zinnen af wil maken!

BROER Laat die man met rust!

ZOON Zal wel weer een generatieding zijn hè? Als de ouwe dan een keer emotioneel wordt dan moeten we ineens respect hebben. Dan moeten we in heilig ontzag op onze knieën en hem beschaamd toeknikken: 'Wij begrijpen je! Kwel jezelf niet langer oude man! Je hoeft niet te spreken! Je ogen zeggen genoeg!' Ziek. Jullie zijn ziek. Jullie hele generatie.

MAN Precies! Onze hele generatie had wel wat beters te doen dan -

ZOON Ik wil het niet horen!

MAN Wel wat beters dan te gaan lopen zaniken over -

ZOON AAAH! IK WIL HET NIET HOREN! WÈÈHWÈÈÈWÈÈWÈÈ

MAN Argumenteren! Ja? Niet schreeuwen, argumenteren! Jullie blagen kunnen ook nooit eens -

ZOON Ja hoor. (*Doet hem na:*) 'Als je - als je - als je vrouw - als je eigen vrouw -' We voerden geen discussie. Snap je? Het was geen discussie. Je probeerde te zeggen dat je het erg vindt dat je vrouw dood is. Maar dat kreeg je je strot niet uit.

MAN Ik hoef jou toch niet uit te leggen dat ik - dat ik - ik hoef jou - dat ik - hoef - dat ik - dat ik

ZOON Dat je wat?

MAN Aan mijn bloedeigen kind hoef ik dat toch zeker niet uit te leggen!

ZOON Aan wie dan wel, pa?

MAN ...

ZOON Ik bak een cake dinsdag.

MAN Voor wie!?

ZOON (*Zingt:*) Die Geburtstag ist geflogen, mit die liebe Mutti -

MAN Voor wie?!

ZOON (*Zingt verder:*) Mit die liebe Mutti her -

MAN Natuurlijk! Ze zal het waarderen! Aan de overkant! In ons hart! Of waar ze dan ook uithangt!

ZOON (*Zingt verder:*) Und die hat nie mehr geweint noch, weil die Schmerzen war -

MAN (*cynisch:*) Ze is in ons hart! Ze is niet weg! Ze is een engel! Ze is naar huis! Ze is bij God, Jezus, Maria, moeder van God en de kleine Johannes! Ze is bij d'r vader en moeder van wie ze blij was dat ze er van verlost was! Ze is bij Flop het konijn! Bij Jari de hond! Bij Piet en Pad! Snuf en Snuitje! Ze is daarboven, daarginder, daarachter en straks daaronder! Ze is alomtegenwoordig in onze zaligmakende herinnering! Ik hou niet van die smerige cake die jij bakt, je oom houdt niet van die smerige cake die jij bakt, jij houdt niet van je eigen smerige cake die je bakt, alleen je moeder hield van de smerige cake die jij bakt, en dat alleen om jou een plezier te doen. The cake days are over. Die Kuchen-Stunden sind verschwunden!

ZOON (*Zingt:*) Und dan feiern wir das Fest ja,

und wir singen allen laut

das die Mutti mal geburt war,

und noch immer van ons houdt.

En van onze cake.

MAN Je moeder had een tyfushekel aan rituelen.

ZOON Ten eerste is dat niet waar en ten tweede heeft die Mutti niets meer te willen. Toch?

BROER Jongens jongens jongens.

ZOON Moet je nu dus met mij onderhandelen.

BROER Jongens wacht even. We kunnen hier toch samen wel uitkomen?

ZOON Samen?

BROER We kunnen toch wel iets verzinnen dat we samen -

ZOON En wat wil jij dan?

BROER Ík wil dat we iets doen wat we allemaal -

ZOON Ja, en wat wil jij dan?

BROER Waar we allemaal -

MAN Wat wil je nou man?

BROER Iets dat we allemaal -

MAN Wat zit je hier nou te doen? Waar heb je het over?

BROER Ik probeer een brug te slaan!

MAN Jezus Christus!

ZOON Een brug slaan?

BROER Dit is jullie gezin!

ZOON Het is jouw zus.

BROER We kunnen toch wel -

MAN We, we, we?

ZOON Hij redt ons. Denk ik. Dat kan die niet laten. Hij probeert de boel te redden hier.

MAN Ben je wel een beetje laat mee hè?

ZOON Valt niet meer zo veel te redden hier.

BROER Dat is niet eerlijk.

ZOON Nee hè? Dat vond ik nou ook.

BROER Ik kan daar ook niets aan doen. Ik heb er ook niet om gevraagd om -

ZOON Jouw beroep stelt echt helemaal niets voor. Als je je eigen zus niet kan redden.

BROER Dat kan niet en dat weet je. Dat is nepotisme. Ik mag niet voor eigen familie werken.

ZOON Dus als je de pech hebt dat je familie bent van een superheld, dan kan er in je eigen familie nooit iets goed aflopen?

BROER Zonder mij liep *alles* slecht af.

ZOON Met jou in de familie, is er voor onze familie geen hoop?

BROER Zonder mij was er *helemaal* geen hoop.

ZOON Onze familie moet geofferd voor de hoop van de wereld?

BROER Nee, offers zijn achterhaald. Offers zijn een misverstand. Het idee van 'het offer' stamt uit de premoderne wereld, waarin men geloofde -

ZOON Als jij geen familie van ons was, had ze gered kunnen worden?

BROER ...

ZOON Toch?

BROER Misschien.

ZOON Als -

BROER Ja als als als. Als mijn kat een koe was had ik geen melk hoeven kopen.

MAN Als me tante een piemel had was ze me oom geweest.

ZOON Als me oom me oom niet was...

BROER Sorry!

ZOON Hoezo sorry? Jij kon er toch allemaal niks aan doen?

BROER Sorry dat ik je oom ben.

ZOON Oh. Daarvoor.

BROER Ik heb daar heus wel over nagedacht! Over hoe mijn functie een wezenlijke bijdrage zou kunnen leveren aan - Godverdomme ik lig daar wakker van! Hoe ik alsnog - ik bedoel, nog - ik bedoel, sowieso - een gebaar kan maken! Ik lig daar wakker van! Ja?! Dat ik lig te bedenken - Bijvoorbeeld! Stel je voor! Dat ik haar portret laat schilderen. Ja? Hoor je dat? Haar portret. Op mijn kostuum. Op mijn borst. Over de R van Rudolf heen. Haar gezicht. Dat de mensen gered worden, uit haar naam. Dat iedereen haar zal kennen. Als een soort Maria. Zou ze dat niet... prachtig hebben gevonden?

MAN Nee. Dat denk ik niet.

ZOON Nee dat denk ik ook niet.

MAN Nee en dat weet je!

BROER Ja Jezus!

MAN Ja Jezus wat?!

BROER Ik probeer iets bij te dragen ja! Het zou toch prettig zijn als mijn werk enige zin -

MAN Zij heeft geen flikker met jouw werk te maken man!

BROER Mag ik ook op mijn manier proberen om een gebaar te maken!

MAN Misschien gewoon naar haar begrafenis gaan!

BROER Dat is toch niks!

MAN Wat is de moeite dan?

BROER Dat zegt toch niks! Een beetje achter haar kist aansjokken, incognito, als - als - als -

ZOON Als broer?

BROER Een beetje verslagen als lijdend familielied - !

MAN Wat wou je dan doen, er een feestje van maken!

BROER Misschien wil ik hier wel gewoon helemaal niets mee te maken hebben!

MAN Natuurlijk! Dan is er gewoon even helemaal niets aan de hand! Und die Mutti liegt für immer auf ihr Zimmer. Hatsiekadee.

ZOON We kunnen er toch gewoon een mooie dienst van maken?

MAN Mooi? Mooi?! Een mooie dienst?!

ZOON Ik ga voor haar zingen.

MAN Wat? "Die Geburtstag ist geflogen!" zeker!

ZOON Ja.

BROER Ik ga.

MAN Natuurlijk ga maar! Hij gaat!

BROER Man klootzak je wil me hier toch helemaal niet?! Wat moet je nou?

MAN Vlieg maar weg oh grote held!

BROER Sorry! Sorry dat ik mijn leven én mijn werk nog zinvol vind! Sorry! Het zal wel een gebrek aan liefde voor haar zijn. Of niet? Ik vind het best. Alsjeblieft! Jij mag er het ellendigst aan toe zijn!
Gefeliciteerd!

MAN Zou ze leuk hebben gevonden als je zo tekeer ging!

BROER Ja. Maar zij is dood. Of niet?

(Broer loopt weg.)

ZOON Wat ga je doen?

BROER Ik ga weg.

ZOON Via boven?

BROER Nee, ik ga me omkleden.

(Broer af.)

MAN God god god wat een lafbek hè? Wat een eikel. Toch? Moeten de vissen nog?

ZOON Hè?

MAN Moeten de vissen nog gevoerd? Die moeten toch 's avonds?

ZOON Eén keer per week.

MAN Oh ja? Eten die maar één keer per week?

ZOON Ja. Al jaren pa.

(...)

MAN Is er soms iets?

ZOON Of er iets is?

MAN Ja, ik denk, ik vraag het gewoon 's een keer.

ZOON Hoe kom je op zo'n idee?

MAN Ja. Stom hè?

ZOON Ja?

MAN Maar ja, je denkt soms, misschien zie ik toch iets over het hoofd. Kan toch?

ZOON Ja? Zou dat kunnen?

MAN Ouwe visboer van me! Of niet? We bedoelen het allemaal niet zo kwaad. Toch? Beetje dollen. Je moeder kon zich daar vreselijk over opwinden. Die zag dat niet. Dat we het allemaal niet zo erg bedoelen. Wij – wij twee – wij snappen dat. Dat zag ze niet. Die wilde overal over praten. Haar manier. Wil niet zeggen dat iedereen het zo moet doen. Toch?

ZOON Ik haat je.

(...)

MAN Zulke dingen moet je niet zeggen.

ZOON Ik haat je.

(Zoon af.)

(....)

MAN Ja. ... Tsss. Ja. ... Ja Jezus.

(...)

BROER Au! Kan- kut!

(Broer op. In burgerkleding.Lachend.)

Stootte me kop - keihard - tegen de deurpost. Ging nog even bij haar kijken, sta wat te kletsen, loop weg, draai me nog even om, om te zwaaien - knal! Loop zo tegen de deurpost. Daar had ze wel om kunnen lachen.

(....)

MAN Hè? Wat zeg je?

BROER Dat ik me kop stootte.

MAN Oh ja?

BROER Ja.

MAN Doet het pijn?

BROER Ja, nogal, maar ik moest er ook wel om lachen.

MAN Je bloedt.

BROER Typisch Rudolf. Ik hoor het haar zeggen.

MAN Je bloedt. Is toch niet grappig?

BROER (*Huilt:*) Het is gewoon zo stom. Onhandig.

MAN Sorry.

BROER Kan jij niks aan doen.

MAN Nee toch?

BROER Nee.

MAN Wist jij dat? Dat de vissen maar een keer per week gevoerd hoeven?

BROER Ja, dat wist ik ja.

MAN Hoe weet jij zoiets?

BROER Is toch al jaren zo?

MAN Waarom weet ik dat dan niet?

BROER Is het belangrijk?

MAN Ik dacht dus van niet.

BROER Nou dan.

MAN Toch?

(Zoon op met schep.)

BROER ... dan ga ik dus.

ZOON Ja.

BROER Wat doe je met die schep?

ZOON Ik heb even een gat gegraven naast de rozenstruik.

BROER Oké.

ZOON Ja.

BROER Oké.

ZOON Jij gaat?

BROER ... en hoezo eh.... heb je (*wijst naar schep*) ...

ZOON Ik ga mijn moeder begraven.

(...)

BROER Is niet zo leuk hè?

ZOON Nee hè?

BROER ... zulke grappen.

ZOON Als je er niet tegen kan, moet je nu wegwezen. De plechtigheid gaat zo beginnen.

MAN Jongen...

ZOON Pa?

MAN Als jij dit alleen maar doet om mij te treiteren –

ZOON Nee pa. Dit heeft helemaal *niets* met jou te maken.

(Zoon wil naar boven lopen.)

MAN Je blijft van haar af.

ZOON Wat zei jij?

MAN Niet doen.

BROER Het is gewoon een onhandige grap van die jongen.

MAN Nee, het is geen grap.

BROER Natuurlijk wel. Het is natuurlijk niet grappig maar –

MAN Ik weet wanneer hij iets meent.

ZOON Mooi zo. Dan begrijpen we elkaar.

MAN Je blijft van haar af.

ZOON Hoezo? Zij is er toch niet meer? Het interesseert je toch niet wat er verder met haar gebeurt?

MAN Wij gaan haar fatsoenlijk begraven.

ZOON Fatsoenlijk in de bijkeuken. Fatsoenlijk door vreemden weg laten halen. Het overschot.

MAN Dat moet je niet zeggen.

ZOON Waarom niet? Waarom mag jij alles zeggen en ik niet?

MAN Niet aan haar zitten.

ZOON Pardon?

MAN Alsjeblieft.

ZOON Is mijn moeder.

MAN Alsjeblieft?

(Zoon maakt aanstalten door te lopen.)

MAN Ik waarschuw je.

(Zoon loopt treiterig langzaam verder.)

MAN Ik meen het.

(Zoon rent ineens naar boven. Man erachteraan.)

BROER Jongens!

(Man vliegt zoon aan.)

ZOON Godver –

(Man gooit zijn zoon hardhandig de trap af.)

AU!

(Zoon ligt gewond onderaan de trap. Kan niet opstaan. Been gebroken of zoiets. Man blijft bovenaan de trap zitten.)

MAN Sta op!

BROER Gaat het?

ZOON Nee.

MAN Sta op!

ZOON Dat gaat niet.

MAN Stel je niet aan. Sta op!

BROER Hij kan niet opstaan!

MAN Niet aanstellen! Opstaan!

ZOON Ik kan niet opstaan klootzak!

BROER Helpen?

ZOON Nee!

BROER Ik kan er even naar kijken.

ZOON Nee! Wij hebben jouw hulp niet nodig!

BROER Doe nou niet zo moeilijk, laat me nou even kijken.

ZOON Ik doe niet moeilijk!

BROER Gewoon even kijken!

ZOON Nee!

BROER Jezus, stel je niet -

MAN Precies! Hij stelt zich aan!

BROER Ach hou toch 's je kop man!

MAN Die jongen ligt daar heerlijk! Die ligt daar te genieten! Eindelijk heeft zijn vader hem iets tastbaars aangedaan! Eindelijk!

BROER Gewoon effe je kop houden!

ZOON Oh dankjewel! Ouwe zak! Dankjewel dat je me de trap af flikkert!

MAN Heerlijk! Mag ie me geheel terecht uitschelden!

ZOON Ik heb redenen genoeg om jou verrot te schelden! Daar heb ik jouw hulp echt niet bij nodig!

MAN Nee, meneer heeft mij nergens voor nodig! Meneer gaat zijn moeder in zijn eentje begraven!

Meneer is de grote kenner van het mysterie van het leven en de dood en gaat de hele mis in zijn eentje doen!

ZOON Een mis?! Waar heb jij het over?

MAN Oh sorry, dat ik me bemoei met de plechtigheid!

ZOON Sinds wanneer wil jij een mis?!

MAN Natuurlijk wil ik een mis voor je moeder! Wat dacht jij dan!

ZOON Ja, hoe kan ik dat nou weten!

MAN Iedereen krijgt een mis!

ZOON Standaard procedure!

MAN Wat dan? Meneer de ceremoniemeester! Een bonte avond?!

ZOON Als ik wil zingen –

MAN Dit is niet j'ouw show!

ZOON Klootzak.

MAN Welja! Geef 'm ervan langs! Die ouwe zak van een vader van je!

ZOON Vieze vuile klootzak.

MAN Goed zo! Lucht het lekker op jongen?!

ZOON Vieze vuile ...

MAN Kom op jongen! Dit is je kans! Scheld 'm verrot!

ZOON ... Als ma jou zo kon horen –

MAN Nou?

ZOON Als ma jou zo kon horen –

MAN Ja? Wat dan? Wat dan? Nou?

ZOON Als ma hier was, zouden we niet eens naar jou luisteren.

MAN Oh nee?

ZOON Dan zouden we je negeren.

MAN Oh ja?

ZOON Ja.

MAN Oh ja?

ZOON Ja.

MAN Ja.

ZOON Ja.

MAN Ja.

ZOON Ja.

MAN Ja. ... Denk je dat ik dat niet weet?

(...)

ZOON Ik geloof dat je mijn been hebt gebroken.

BROER Zal ik toch even kijken?

MAN Pietje Pleister.

ZOON Niet zeggen!

MAN Zo noemde zijn moeder 'm vroeger: Pietje Pleister.

(De man lacht.)

BROER Wat sta je nou te lachen man lul!

MAN (*Lachend:*) Wist je dat zij mij een gevoelige man vond? Een hele gevoelige man. Zei ze.

BROER Zei ze dat?

MAN Dat zei ze ja.

(...)

ZOON Ze zei ook dat ze zelf kon knippen.

(*Jongen komt langzaam overeind. Been lijkt toch niet gebroken.*)

MAN Ze zou me vorige week nog knippen. ... Maar ze kon de schaar niet meer vasthouden.

ZOON Moet je nu ook naar de kapper pa.

MAN Alles wat zij van mij vond, is weg. Ik ben ineens weer wie ik was zonder haar.

BROER Hoe zat je haar vroeger dan?

MAN Hoezo?

BROER Hoe zat je haar vroeger? Voor dat zij het knipte?

MAN Dat weet ik niet meer. Zoals zijn haar. Geloof ik.

ZOON Ze vond mijn haar te lang.

MAN Ze vond mijn haar ook te lang. Toen ik haar leerde kennen.

ZOON En vond jij dat ook?

MAN Nee.

ZOON En toch liet je het door haar knippen?

MAN Vond ze leuk.

ZOON Slappeling.

BROER Aan mijn haar heeft ze nooit gezeten.

(...)

MAN Ik kan het weer laten groeien.

ZOON Zou ze leuk hebben gevonden.

MAN Nee. Zeker niet.

ZOON (*Cynisch:*) Ach, wat kan jou het schelen.

MAN ... Er waren zo lang alleen maar gedachten die op haar van toepassing waren. Op haar geluk. Maar haar geluk is ineens niet meer van toepassing. Dus zijn er ineens ook geen gedachten meer mogelijk.

ZOON Geen toepasbare gedachten.

BROER En de jongen?

ZOON De jongen?

MAN Zo noemde ze je. De jongen.

ZOON En jij?

MAN Ik?

ZOON Hoe noem jij mij?

MAN Hebben jouw vissen namen?

ZOON Jaap en Ali.

MAN Echt waar?

ZOON Nee man. Natuurlijk niet.

MAN Kan toch? Ja toch?

ZOON Hoe doe jij dat? Hoe hou je daar in één keer mee op? Met iets voor haar doen? Hoe kan jij dat?

MAN Kan ik dat?

ZOON Ja. Kan jij dat?

MAN Natuurlijk maak ik me zorgen om haar. Ook nu nog.

ZOON Nu?

MAN Ja.

ZOON Hoe dan?

MAN Ik vraag me of alles wel goed is, of ze ergens is, en of – als ze daar is – ik iets moet doen, zodat het daar goed gaat. Is het enige wat ik wil weten. Wat ik me afvraag. Of alles goed is met haar.

ZOON Omdat je denkt dat ze ergens is?

MAN Omdat ik gewend ben om dat te denken.

ZOON Gewenning.

MAN Misschien maak ik me alleen maar zorgen om haar uit gewoonte.

ZOON Hoe kun je zoiets nou gewoonte noemen?

MAN Eerlijk zijn.

ZOON Oh. Noem je dat zo.

MAN Gewoon. Zoals het is.

ZOON Armoeiig. Zoals het is.

MAN Ja. Dat is ook armoeiig.

ZOON Dat doe je zelf. Dat weet je toch? Dat zogenaamde eerlijk zijn.

MAN Jij weet het allemaal wel heel erg goed hè?

ZOON Ik ben ook gewoon eerlijk.

BROER Als het uit gewoonte is - dat je aan haar denkt - dan houdt het vanzelf wel een keer op.

MAN Ja.

ZOON Dus daar moet je dan maar op wachten. Of niet?

MAN Dat is precies waar ik bang voor ben ja. Dat je daar op kunt wachten.

ZOON Heb je dat niet zelf in de hand?

MAN Hoe is het met je been?

ZOON Ik lijk toch niet op één van jullie hè? Toch?

MAN Nee. Jij lijkt op je moeder.

ZOON Zeg je dat zomaar?

MAN Geloof me, ik had liever dat je niet op haar leek.

ZOON Oh. Oké. Dank je.

BROER Wat zou ze er van zeggen? Als ze ons hier zo zag?

MAN Ze zei niet zoveel meer.

BROER Ze zei godverdomme helemaal niks.

ZOON Niks overbodigs.

BROER Als je maar gewoon je gang ging. Beetje ouwehoeren Beetje leven in huis. Vond ze prettig.

ZOON Ja.

BROER Ook al kon ze zelf niet meedoen.

MAN Ze had het liefst dat alles gewoon doorging.

BROER Liever niet te zwaar allemaal. Als er maar gelachen werd. Dat vond ze prettig.

ZOON Dus wat hebben we gelachen.

MAN Nou.

BROER Nou.

ZOON Maar gelukkig kunnen we daar nu mee ophouden, of niet? We hoeven niemand meer te plezieren.

BROER Het is net alsof er eerst een venster was, waardoor we de wereld bekeken. Al die tijd toen zij ziek was, was zij het venster waardoor we de wereld bekeken. En ineens is dat venster gesloten en zit ik in een hele bedompte kamer met twee mannen die zeggen dat ze familie van me zijn

ZOON Zo. Dat is duidelijk.

BROER Ja toch? Zo is het toch?

ZOON Ik dacht misschien 'dat we het allemaal niet zo bedoelden'.

BROER Oh. ... Oké.

MAN Tijd. Heeft allemaal tijd nodig.

ZOON Ik dacht dat het het ergst was toen ze doodging. Gisternacht. Maar gistermiddag besepte ik dat ze dus dood was. En dat was erger. En vannacht, weer. En vanochtend, weer. En net, weer.

MAN Alsof de dood pas later in gaat.

ZOON En dan nog een keer.

MAN Ja. En straks nog een keer.

ZOON En dan?

MAN Steeds weer.

ZOON Is dat troostend bedoeld?

MAN Wil jij door mij getroost worden?

ZOON Moet ik daar om vragen?

BROER Moet ik gaan?

(...)

ZOON Om ons hoef je niet te blijven.

BROER Nee. Om jullie hoef ik niet te blijven.

MAN Of je moet zelf willen blijven.

BROER Dat wil ik niet.

MAN Dan moest je maar gaan.

BROER Ja. Dat doe ik.

MAN Hoe ga je?

BROER Lopen?

MAN Is nogal een eind.

BROER Ik kan moeilijk gaan vliegen.

ZOON Hoezo niet?

BROER Ongepast.

MAN Van mij mag je vliegen.

ZOON Van mij ook.

BROER Ik wil niet.

ZOON Wil je wel.

BROER Ik weet het niet...

MAN Oh. Alsjeblieft Rudolf!

BROER Ik loop gewoon.

MAN Wat je prettig vindt.

BROER Wat zou zij hebben gevonden?

MAN Ik geloof niet dat ze daar een mening over had.

ZOON Ik denk niet dat het er echt toe doet. Of jij vliegt of niet.

BROER Natuurlijk. Onzin.

MAN Ga nou maar.

BROER En toch is dat jammer. Dat het zo weinig uitmaakt. Of ik vlieg of niet.

MAN Het gaat hier niet om jou.

BROER Waarom eigenlijk niet?

MAN Waarom?

BROER Ja?

MAN Dat snap je zelf toch ook wel?

BROER Als de wereld ten onder was gegaan hè, omdat ik haar had gered, dan hadden jullie dat vast ook weer een hele zieke manier van mij gevonden om alle aandacht naar mij toe te trekken, of niet?

Een zieke manier om de tragische held uit te hangen die de verkeerde maar oh zo begrijpelijke keuze had gemaakt.

MAN Dat was dan toch ook ziek geweest?

ZOON Oh ja?

MAN Heb je het overwogen?

BROER Je overweegt niet of je de wereld ten onder zal laten gaan of niet.

ZOON Ik zou het overwegen.

BROER Sorry. Ik niet.

ZOON Nee, jij niet.

BROER Het spijt me. Maar dit is niet het einde van de wereld.

(Hij loopt naar boven.)

MAN Wat ga je doen?

BROER Ik ga toch maar vliegend. Als het er toch niets toe doet, dan vlieg ik liever.